

**Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΚΑΙ Ο ΑΓΩΝΑΣ ΓΙΑ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΓΓΛΟΥΣ (1955-1959)
ΜΑΚΑΡΙΟΣ AND THE STRUGGLE FOR THE LIBERATION OF CYPRUS FROM THE BRITISH (1955-1959)**

Β. Παπαχρυσάνθου, *Οι Εθνομάρτυρες Ιεράρχες: Ο Μακάριος εξορίζεται από τους Άγγλους*, 1957, έγχρωμη λιθογραφία
V. Papachrysanthou, *The martyr Hierarchs: Makarios in exile by the British*, 1957, print

Κ. Αβρααμίδης, *Ο Μακάριος εξορίζεται*, λάδι σε καμβά
K. Avraamides, *Makarios is exiled from Cyprus*, oil on canvas

Χρ. Πάφιος, *Μακάριος και Γρίβας ελευθερώνουν την Κύπρο*, λάδι σε καμβά
Chr. Pafios, *Makarios and Grivas setting free Cyprus*, oil on canvas

Κ. Αβρααμίδης, *Ο Μακάριος χαιρετίζει τα πλήθη (επιστροφή από την εξορία)*, λάδι σε καμβά
K. Avraamides, *Makarios welcomes the crowds (return from exile)*, oil on canvas

Χρ. Πάφιος, *Ο Μακάριος λαμβάνει στέφανον δόξης*, λάδι σε καμβά
Chr. Pafios, *Makarios receives a crown of glory*, oil on canvas

Μ. Κασιμάτης, *Ο Κύπριος Μακάριος*, ορειχάλκος
M. Kasimatis, *Makarios of Cyprus*, brass

Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ΄ σε νεαρή ηλικία, λάδι σε καμβά
Archishop Makarios III in young age, oil on canvas

**Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ (1960) ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ ΤΟΥ 1974
ΜΑΚΑΡΙΟΣ FROM CYPRUS INDEPENDENCE (1960) UNTIL THE TURKISH INVASION OF 1974**

Μ. Ancelme, *Αρχιεπίσκοπος Μακάριος με μίτρα και ακήπιρο*, 1966, λάδι σε καμβά
M. Ancelme, *Archbishop Makarios with miter and scepter*, 1966, oil on canvas

Ν. Αντωνιάδης, *Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ΄*, 1960-61, λάδι σε καμβά
N. Antoniadis, *Archbishop Makarios III*, 1960-61, oil on canvas

Σ. Τελλαλιάν, *Μακάριος*, 1972, υφαντό
S. Tellalian, *Makarios*, 1972, Type-Art

Α. Μ. Τερέντις (σε ηλικία 14 ετών), *Μακάριος Γ΄*, 2.3.1963, A. M. Terentis (age 14), *Makarios III*, 2.3.1963, oil on canvas

Α.Μ. Ταπακούλλης, *Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ΄*, 1968, ψηφιδωτό
Α. Μ. Tapaoullis, *Archbishop Makarios III*, 1968, mosaic

Τρία αργυρά νομίσματα, *Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ΄ - Πρόεδρος Κυπριακής Δημοκρατίας*, 1974
Three silver coins, *Archbishop Makarios III, President of the Republic of Cyprus*, 1974

Μακάριος με άμφια αρχιερατικά, λάδι σε καμβά
Makarios with hierarchical vestments, oil on canvas

Σ. Τύμβιου, *Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ΄*, 1967, κέντημα
S. Tymniou, *Archbishop Makarios III*, 1967, knitted artwork

**Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΜΕΤΑ ΤΟ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ (1974) ΚΑΙ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΤΟ 1977
ΜΑΚΑΡΙΟΣ AFTER THE COUP AND THE TURKISH INVASION (1974) AND HIS DEATH IN 1977**

Π. Σιας, *Σύνθεση Pietà*, λάδι σε καμβά - P. Stass, *Composition Pietà*, oil on canvas

Προσωπογραφία Αρχ. Μακαρίου Γ΄, χαρακτηριστική σε μαύρο μάρμαρο, Αρμενία, 1986.
Portrait of the Archbishop Makarios III, engraving on black marble, Armenia 1986

Δ. Άνθης, *Μακάριος*, 1977, λάδι σε χαρτόνι
D. Anthiis, *Makarios*, 1977, oil on board

Άγνωστος ζωγράφος από το Ζαΐρ, *Μακάριος*, λάδι σε καμβά
Unknown artist from Zaire, *Makarios*, oil on canvas

Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ΄, λάδι σε καμβά
Archbishop Makarios III, oil on canvas

Μ. Καμάσας, *Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος*, 1978, λάδι σε καμβά
M. Camassa, *Archbishop Makarios*, 1978, oil on canvas

Α. Χαρολαμπιδής, *Ο Μακάριος με λειτουργικά άμφια*, 1975, λάδι σε ξύλο
A. Charalambides, *Makarios with liturgical garments*, 1975, oil on wood

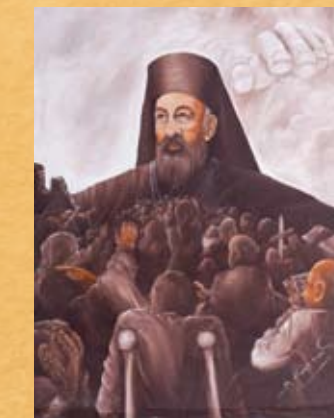
Α. Χαρολαμπιδής, *Πανό - Διαδήλωση*, 1975, λάδι σε καμβά
A. Charalambides, *Banners - Demonstration*, 1975, oil on canvas

Ν. Νικολαΐδης, *Προσωπογραφία Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄*, 1976, λάδι σε καμβά
N. Nicolaidis, *Portrait of Archbishop Makarios III*, 1976, oil on canvas

Κ. Ταμανός, *Μακάριος στην Πέτρα του Ρωμιού*, 1984, λάδι σε καμβά
K. Tamas, *Makarios in Petra tou Romiou*, 1984, oil on canvas

Β. Κάπος, *Ο Μακάριος και ο λαός του*, λάδι σε καμβά
V. Kattos, *Makarios and his people*, oil on canvas

Ε. Αντωνιάδου, *Η Ιστορία γράφεται με αίμα*, λάδι σε καμβά
E. Antoniadou, *History written in blood*, oil on canvas

The personality of the Ethnarch Makarios III and his struggles for freedom and the survival of the Cypriot people have inspired many artists (trained professionals, naïve and amateurs) to express their love for the spiritual and political leader and to pay tribute to him through their work, while at the same time giving artistic form and expression to their personal encounter with this supreme historical personality and the history of Cyprus in general.

The exhibition "Makarios through the eyes of artists" presents portraits and other works featuring Makarios from the collection of the Archbishop III Foundation. It provides an opportunity to see how different artists saw their subject and expressed it through the specificities of their own personalities and individual stylistic choices.

In approaching this thematic exhibition, visitors should take into account that the attempt to transform into art specific historical moments with which the artist had a direct experience and relationship, always entails the risk that the subject matter will be dealt with in a purely external manner. However, even though in some of the works included in the exhibition it is the descriptive, anecdotal elements that dominate, and some others painted by amateurs are of lesser artistic value, all the works are historical documents and represent sincere expressions of the artists' feelings.

The exhibition is dominated by portraits of the Ethnarch Makarios belonging to different categories of artistic expression: painting, sculpture, mosaic, engraving, relief and embroidery. In the portraits Makarios is depicted either full face or in profile. The full face paintings are mostly portrayals of the man of action, the mainstay of the people, the guiding spirit, the leader on whom the people place their hopes. In contrast, the profiles display certain other aspects of the character of Makarios: the visionary, the man gazing upon the future with optimism and sagacity, the man who endowed life with values and a spiritual dimension.

In the compositions in which Makarios is the central figure, symbolic elements prevail. Makarios is presented as a symbol of unity, as a liberator, as a guide, as an inspirational force, as a symbol of the struggle for freedom and independence.

Makarios loved his people and fought for their freedom and survival. He also struggled for the spiritual and cultural development of the Cypriot people. Practitioners of the arts and letters always found in him the warmest support for their work; it is therefore no surprise that his personality and achievements inspired so many of them.

N. Ικάρης, *Εθνάρχης Κύπρου Μακάριος Γ΄* 1913-1977, πρόπλασμα σε πλέξιγκλας
N. Ikaris, *Ethnarch Makarios III 1913-1977*, model in Plexiglas

Μ. Καμάσσης, *Ο Μακάριος εν ώρα Λειτουργίας*, 1978, λάδι σε καμβά
M. Camassa, *Makarios during Mass*, 1978, oil on canvas

Κ. Αβερκίου, *Δεν θα ενδώσουμε*, 1976, χαρακτικό 19/50
K. Averkiou, *We will not give up*, 1976, engraving 19/50

Ν. Κοτζαμάνης, *Χρυσό, αργυρό και χάλκινο μετάλλιο Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄*, 1996
N. Kotzamanis, *Gold, silver and bronze medal of the Archbishop Makarios III*, 1996

Επιμέλεια έκθεσης: Δρ. Ιωάννης Ηλιάδης
Κείμενο: Δρ. Ελένη Νικήτα, Μετάφραση κειμένου: Ρέα Φραγκοφίνου, Σχεδιασμός: Δώρας Κακουλλής
Curator: Dr Ioannis Eliades
Text: Dr Eleni Nikita, Translation: Rhea Frangofinou, Design: Doros Kakoullis

Ίδρυμα Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ · Βυζαντινό Μουσείο και Πινακοθήκη
Πλατεία Αρχ. Κυπριανού, Τ.Θ. 21269, 1505 Λευκωσία Κύπρος,
Τηλ. 22430008, Τηλεομ. 22430667, e-mail: iamuseum@logosnet.cy.net
www.makariosfoundation.org.cy

Archbishop Makarios III Foundation, Byzantine Museum and Art Gallery
Arch. Kyprianos Square, P.O. Box 21269, 1505 Lefkosia, Cyprus
Tel. 22430008, Fax 22430667, iamuseum@logosnet.cy.net
www.makariosfoundation.org.cy

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ Γ΄ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΩΝ ΚΑΛΙΤΕΧΝΩΝ

Αίθουσα Προσωρινών Εκθέσεων
Βυζαντινού Μουσείου Ιδρύματος
Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄, Λευκωσία
19 Ιανουαρίου - 19 Φεβρουαρίου 2011

Γ. Μαυροΐδης, *Μακάριος*, 1977, λάδι σε καμβά
G. Mavroides, *Makarios*, 1977, oil on canvas

ARCHBISHOP MAKARIOS III THROUGH THE EYES OF ARTISTS

Hall of Temporary Exhibitions of the
Byzantine Museum of the
Archbishop Makarios III Foundation
Lefkosia, 19 January - 19 February 2011

Η μορφή του Εθνάρχη Μακαρίου Γ΄ και οι αγώνες του για ελευθερία και επιβίωση του κυπριακού λαού, ενέπνευσαν πολλούς καλλιτέχνες (έντεχνους, ναΐφ και ερασιτέχνες), οι οποίοι με τα έργα τους θέλησαν να τιμήσουν και να εκφράσουν την αγάπη τους στον πνευματικό και πολιτικό ηγέτη, μορφοποιώντας ταυτόχρονα την προσωπική τους συνάντηση με το κορυφαίο αυτό ιστορικό πρόσωπο και γενικότερα με την ιστορία της Κύπρου.

Στην έκθεση «Ο Μακάριος μέσα από τα μάτια των καλλιτεχνών» παρουσιάζονται τα έργα με θέμα τον Μακάριο, που ανήκουν στη Συλλογή του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄. Η έκθεση αυτή μας δίνει την ευκαιρία να δούμε πώς διάφοροι καλλιτέχνες είδαν το θέμα τους και το εξέφρασαν με βάση τον προσωπικό, ιδιαίτερο ψυχισμό τους και τη στιλιστική τους γραφή.

Στην προσέγγιση της θεματικής αυτής έκθεσης, ο θεατής θα πρέπει να λάβει υπόψη του ότι στη μετουσίωση σε τέχνη συγκεκριμένων ιστορικών στιγμών με τις οποίες ο καλλιτέχνης έχει μια άμεση βιωματική σχέση ελλοχεύει πάντοτε ο κίνδυνος μιας εξωτερικής μόνο συνάντησης με το θέμα. Όμως, παρόλο που σε κάποια από τα έργα, που εκτίθενται υπερισχύουν τα περιγραφικά ανεκδοτολογικά στοιχεία και κάποια άλλα των οποίων οι δημιουργοί είναι ερασιτέχνες και δεν διακρίνονται για την καλλιτεχνική τους αξία, τα έργα αυτά αποτελούν ιστορικά ντοκουμέντα και ειλικρινείς καταθέσεις ψυχής.

Στην έκθεση υπερτερούν σε ποσότητα οι προσωπογραφίες του Εθνάρχη Μακαρίου, οι οποίες ανήκουν σε διάφορες κατηγορίες εικαστικής έκφρασης: ζωγραφική, γλυπτική, ψηφιδωτό, χαρακτική, ανάγλυφο και κέντημα. Στις προσωπογραφίες ο Μακάριος αποδίδεται είτε μετωπικά, είτε από τα πλάγια. Στη μετωπική απεικόνιση προβάλλεται περισσότερο ο άνθρωπος των έργων, το στρίγμα του λαού, ο καθοδηγητής, ο ηγέτης πάνω στον οποίο ο λαός εναποθέτει τις ελπίδες του. Αντίθετα, με την πλάγια στάση, αποδίδονται κάποιες άλλες ιδιότητες του Μακαρίου: του οραματιστή, του ανθρώπου που απενίζει με διορατικότητα και αισιοδοξία το μέλλον, αυτού που δίνει πνευματική διάσταση και αξίες στη ζωή.

Στις συνθέσεις με κύριο πρόσωπο τον Μακάριο, υπερισχύουν τα συμβολικά στοιχεία. Ο Μακάριος παρουσιάζεται ως σύμβολο ενότητας, ως ελευθερωτής, ως οδηγός, ως εμπνευστής, ως εμψυχωτής, ως σύμβολο αγώνα.

Ο Μακάριος αγάπησε το λαό του και αγωνίστηκε για την κατάφαση της ελευθερίας του και για την επιβίωσή του. Αγωνίστηκε ακόμη για την πνευματική και πολιτιστική άνοδο του λαού του. Οι εργάτες των γραμμάτων και των τεχνών βρήκαν στο πρόσωπό του έναν ένθερμο υποστηρικτή. Δεν είναι, λοιπόν, τυχαίο που η προσωπικότητα και το έργο του ενέπνευσαν πολλούς από αυτούς.

Χάρης, *Εθνάρχης Μακάριος Γ΄*, 1997
Charis, *Ethnarch Makarios III*, 1997

Ν. Δυμιώτης, *Μακάριος*, Ορείχαλκος
N. Dymiotis, *Makarios*, Bronze